

Pastoraal jaarverslag

van het

Aartsbisdom Utrecht

2011

Pastoraal jaarverslag van het Aartsbisdom Utrecht 2011

Voorwoord

Het jaar 2011 zal de geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht onder meer ingaan als het jaar waarin het project van de samenvoeging van de meer dan 300 parochies tot 49 parochies werd afgerond. Zowel op het niveau van de parochies als van het bisdom hebben velen zich ingezet voor de succesvolle afronding van deze bestuurlijke reorganisatie, waarvoor onze grote dank. In vervolg op de afronding van het samenvoegingsproces presenteerde de bisdomstaf een pastoraal-liturgisch beleidsplan en werden plannen ontwikkeld (en deels ook al uitgevoerd) voor de toerusting en vorming van leden van parochiebesturen en de leden van de pastorale teams. In 2011 werd het proces van samenvoeging van de parochiële caritasinstellingen (PCI-en) in het Aartsbisdom Utrecht praktisch afgerond. Ook op het terrein van de diaconie werden plannen ontwikkeld (en deels ook al uitgevoerd) voor de toerusting en vorming van leden van PCI-besturen, profielhouders diaconie en vrijwilligers.

Deze ontwikkelingen maken duidelijk dat bestuurlijke reorganisaties nimmer een doel op zich zijn, maar ten dienste moeten staan (en feitelijk ook staan) aan de opbouw en inhoudelijke versterking van de plaatselijke geloofsgemeenschappen, van de parochies en van het Aartsbisdom Utrecht als geheel. Het voorliggende pastoraal jaarverslag – noodzakelijkerwijze een momentopname – moge hiervan getuigen.

Project samenvoeging parochies / Presentatie pastoraal-liturgische beleidsnota

In april werd het project tot samenvoeging van de parochies in het Aartsbisdom Utrecht tot 49 parochies geheel afgerond. Reeds eerder, op 2 februari, bracht de staf van het bisdom de beleidsnota 'Het pastoraal-liturgisch beleid in de parochies van het Aartsbisdom Utrecht' uit. In deze beleidsnota wordt verwoord waarom er in elke parochie van het Aartsbisdom vanaf 1 januari 2012 een eucharistisch centrum zal zijn.

Doel is om de H. Eucharistie in de nieuwe parochie bron en hoogtepunt te laten zijn door deze in elk geval in een vaste kerk op zondagmorgen te vieren, alsook het Paastriduum en andere kerkelijke feesten en bijzondere dagen. Daarnaast zal zoveel mogelijk in de andere kerken in de parochie de H. Eucharistie worden gevierd. De aartsbisschop heeft na consultatie van de bisdomstaf, het metropolitaan kapittel, de priesterraad en de pastoors in elke parochie één kerk aangewezen als eucharistisch centrum.

Na de publicatie van de pastoraal-liturgische beleidsnota heeft de bisdomstaf deze besproken met de leden van de cura's. Vervolgens is de bisdomstaf vanaf april begonnen om elk van de 49 parochiebesturen in het Aartsbisdom Utrecht afzonderlijk uit te nodigen voor een gesprek in het aartsbisschoppelijk paleis aan Maliebaan over de implementatie van deze beleidsnota en over andere onderwerpen betreffende het bestuur van de parochie, de pastorale organisatie en de toekomst van de parochie. Deze gesprekkencyclus is in maart 2012 afgerond.

De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat het pastoraal-liturgisch beleidsplan aanvankelijk in nogal wat parochies met gemengde gevoelens is ontvangen. De ontmoetingen van de bisdomstaf met de parochiebesturen en de gesprekken over de bovengenoemde onderwerpen hebben er in belangrijke mate toe bijgedragen dat de besturen en de

pastorale teams in de loop van 2011 met veel energie en toewijding de implementatie van het pastoraal-liturgisch beleidsplan zijn gaan voorbereiden.

Parallel aan de gesprekken zijn de econoom en de adjunct-econoom van het Aartsbisdom in het voorjaar van 2011 begonnen om elk van de 49 parochiebesturen in het Aartsbisdom Utrecht afzonderlijk te bezoeken om te spreken over de financiële situatie van de parochie. Ook deze gesprekkencyclus is in maart 2012 afgerond. Het beeld hiervan is zorgwekkend: ongeveer tien procent van de parochies heeft de financiën goed op orde, terwijl tien procent van de parochies zonder ingrijpende koerswijzigingen op een failliet aankoerst. De financiële situatie van de resterende tachtig procent van de parochies is zorgelijk tot zeer zorgelijk. In veel parochies ontbreken de financiële middelen die nodig zijn om het bestaande pastorale team te (blijven) financieren en/of om in de onderhoudskosten van de kerken te (blijven) voorzien. In de gesprekken van de staf met de parochiebesturen gaf een groot aantal onder hen aan dat de inkomsten van de actie Kerkbalans een dalende tendens tonen; in sommige parochies is er zelfs sprake van een verontrustende daling.

Mgr. Van Calster

Zaligverklaringsproces Dienares Gods Dorothea Visser

In de aartsbisschoppelijke kapel aan de Maliebaan heeft mgr. Eijk op 21 maart 2011 de drie leden beëdigd van de historische commissie die werkzaam is in het kader van het lopende zaligverklaringsproces van de Dienares Gods Dorothea Visser. Deze commissie, bestaande uit de heren mr. drs. H.H.M. Jansen (voorzitter), M.L.N.M. Rijmers (secretaris) en dr. L.A.M. Schulte (lid), heeft als taak om een historisch onderzoek te doen naar de persoon en het leven van Dorothea Visser en daarvan schriftelijk verslag te doen.

Drie weken later (op 13 april 2011) werd in het aartsbisschoppelijk paleis de kerkelijke rechtbank geïnstalleerd ten behoeve van het zaligverklaringsproces van de Dienares Gods Dorothea Visser. Deze rechtbank zal de deugden en het leven van Dorothea Visser analyseren en kritisch beoordelen. De rechtbank bestaat uit mgr. dr. S. van Calster (delegatus episcopalis), pastor drs. M.F.M.G. Schyns (promotor iustitiae) en dr. A.C.J. Habets (notarius).

Caritas en diaconie

In 2011 zijn (op één na) alle samenvoegingen van PCI-en gerealiseerd. Op basis hiervan hebben de diocesane diaconale werkers in samenwerking met de PCI-besturen, de pastorale teams en de profielhouders diaconie verder gewerkt aan de versteviging van de diaconale structuur in de parochies. Per parochie werd op maat bekeken wat wenselijk is. Een diaconaal beleidsplan, een diaconaal beraad en afstemming van PCI-beleid en diaconaal parochiebeleid zijn de speerpunten waaraan in gezamenlijkheid met de PCI-besturen, de pastorale teams en de profielhouders diaconie gewerkt is. Iedere parochie vereist maatwerk.

Verder zijn in 2011 plannen gemaakt voor eendaagse cursus voor leden van PCI-besturen in het eerste kwartaal van 2012. Naar aanleiding van de publicatie van de beleidsnota van de bisdomstaf 'Het pastoraal-liturgisch beleid in de parochies van het Aartsbisdom Utrecht' zijn de diocesane diaconale werkers in gesprek gegaan met de bisdomstaf over de wijze waarop caritas en diaconie in het eucharistisch centrum een vorm en inhoud kunnen krijgen op een zodanige manier dat dit zichtbaar en vruchtbaar voor de gehele parochiegemeenschap.

Website www.dkci-utrecht.nl / nieuwsbrief

De nieuwsbrief van de Diocesane Kerkelijke Caritasinstelling (DKCI) verscheen in 2011 maandelijks. Eind 2011 is besloten om vanaf 2012 de ene maand een nieuwsbrief met regionieuws en de andere maand een nieuwsbrief met een thema-katern te gaan uitgeven. De diocesane diaconale werkers dragen in gezamenlijkheid zorg voor actualiteit en kopij. Maandelijks verzorgden de diaconale werkers, via een roulerend systeem, een diaconale bijdrage in het bisdomblad *Op Tocht*.

DiaconAction

In het derde weekend van november en bij wijze van uitzondering in het X-factorweekend 11 november 2011 zijn in het Aartsbisdom Utrecht jongeren actief geweest voor DiaconAction. Op de website waren de verschillende materialen, waaronder preeksuggesties, te downloaden. In *Op Tocht* zijn begeleidende artikelen verschenen. In de evaluatie is opnieuw duidelijk geworden dat er weinig groei in DiaconAction zit. Wel komen er nieuwe locaties bij maar vervolgens vallen andere plekken af. Opvallend is de ontwikkeling van de maatschappelijke stage binnen het kader van DiaconAction.

Diaconaal jongerenproject M25 (zie website www.mtwentyfive.nl)

De naam M25 verwijst naar de tekst van hoofdstuk 25 van het Matteüs-evangelie. M25 is een project dat jongeren tussen 12 en 18 jaar uitdaagt en ondersteunt om zich in te zetten voor de zwakkeren en kwetsbaren in de samenleving. Het is een beproefd concept waar diverse parochies in het bisdom Rotterdam al jaren ervaring mee hebben. Ook de DKCI van het Aartsbisdom Utrecht ondersteunt dit project en helpt parochies die hiermee aan de slag willen. In Arnhem is inmiddels een eerste M25-groep ontstaan.

In de loop van 2011 bleek dat het doel om 5 *pilot*-projecten te ontwikkelen niet binnen de gestelde termijn gehaald kon worden. Jongeren en diaconie blijven niettemin een prioriteit in het bisdombeleid ter zake van caritas en diaconie, maar de vormgeving zal gedifferentieerd worden. Enerzijds blijft het streven gericht op het oprichten van M25-groepen, anderzijds wordt meer van belang het uitdragen en ondersteunen van het concept M25/DiaconAction in relatie tot de maatschappelijke stage binnen de katholieke jongerenbeweging en het jongerenpastoraat in de parochie. Met de tweeslag M25/diaconaal jongerenwerk gaat het team van diocesane diaconale werkers

bisdombreed gedurende de jaren 2012-2014 bouwen vanuit initiatieven die er al zijn. Sommige jongerengroepen zullen het concept van M25 volgen, anderen zullen een andere formule hanteren.

X-factor van de H. Martinus

Vanaf april 2011 hebben de diocesane diaconale werkers gewerkt aan de voorbereiding van een diocesaan impulsweekend rond 11 november 2011 (11-11-11: de X-factor van H. Martinus). Het doel van dit project was de diaconie voor het voetlicht te brengen in de parochies. Een laagdrempelige benadering en uitgaan van bestaande activiteiten vormden het uitgangspunt om deelname te bevorderen. Waar mogelijk kon het gekoppeld worden aan landelijke, maatschappelijke initiatieven. Er werd een folder verspreid met *good practices*; er werd ook samengewerkt met het St. Maartensberaad

stad Utrecht. Op de speciale Martinus X-factor dag, 11-11-11, kreeg aartsbisschop Eijk een inkijkje in de keuken van diaconaal Utrecht. Zo bracht hij bezoeken aan inloophuis Het Knooppunt, aan de Stichting Omduw, aan de Interkerkelijke stichting Kerk en Buitenlanders. Ook was de aartsbisschop aanwezig bij de prijsuitreiking, in de Domkerk, van de Mantel van St. Maarten. In de avond had hij in de pastorie van de Gerardus Majella-parochie een maaltijd en een ontmoeting met studenten van de R.-K. Studentenparochie H. Thomas van Aquino, die een studiereis naar Togo zullen maken welke ook een diaconaal aspect heeft.

Seksueel misbruik van minderjarigen

De Rooms-Katholieke Kerk is in Nederland met name sinds 2010 geconfronteerd met schrijnende verhalen van mensen die als kind seksueel misbruikt zijn door priesters, religieuzen en andere medewerkers van de Kerk, vooral in de internaten tussen 1945 en 1980. Naar aanleiding daarvan besloten de Nederlandse Bisschoppenconferentie (BC) en de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) tot het instellen van een onafhankelijk onderzoek door de Commissie-Deetman naar het seksueel misbruik van minderjarigen dat over de periode 1945 tot heden binnen onze Kerk heeft plaatsgevonden.

Op 16 december 2011 presenteerde drs. W.J. Deetman het eindrapport *Seksueel misbruik van minderjarigen in de Room-Katholieke Kerk*. In reactie daarop publiceerden de Nederlandse bisschoppen op de Vierde Zondag van de Advent een voorleesbrief, waarin zij onder meer schreven: *“Dit rapport laat zien hoe in de afgelopen 65 jaar een aantal minderjarigen die aan de zorgen van vertegenwoordigers van de Kerk was toevertrouwd, slachtoffer werd van seksueel misbruik. Wij zijn geschokt door het gedrag van de daders. Het doet pijn dat er onder priesters en religieuzen wier roeping het nu juist was om door hun voorbeeldige leven anderen tot God te brengen en hen te hoeden en te beschermen, een aantal is geweest dat het vertrouwen van kwetsbare minderjarigen heeft beschaamd. Mensen zijn voor hun verdere leven beschadigd. Hun basisvertrouwen is vaak geknakt en dit heeft ook voor hun naasten vaak pijnlijke en negatieve gevolgen met zich mee gebracht. Dat dit binnen de Kerk kon gebeuren, is*

verschrikkelijk. Wij veroordelen het ten zeerste en het spijt ons uit de grond van ons hart! Wij zijn diep beschaamd voor de momenten waarop een aantal verantwoordelijken van de Kerk niet de juiste maatregelen heeft getroffen om het leed te doen stoppen (...) Het gaat in de overgrote meerderheid van de gevallen om misbruik uit het verleden, al weten wij dat de wonden daarvan nog steeds worden gevoeld.”

Al eerder in 2011 was, op advies van de Commissie-Deetman, de in 1995 opgerichte kerkelijke stichting ‘Hulp & Recht’ voor de behandeling van klachten van seksueel misbruik opgeheven. In plaats daarvan werd een onafhankelijke stichting naar Nederlands recht opgericht, waaronder een meldpunt, een klachtencommissie en een platform hulpverlening vallen (zie www.meldpuntmisbruikrkk.nl) Binnen dit kader is tevens gevolg gegeven aan de aanbeveling van de Commissie-Deetman om het onderzoek van klachten van seksueel misbruik en het hulpverleningsaanbod van elkaar te scheiden.

Ook is er in 2011 namens de bisschoppen en de Nederlandse religieuzen diverse keren gesproken met slachtoffergroepen en is er hard gewerkt om zorgvuldige regelingen te treffen om slachtoffers in contact te brengen met hulpverleners. Tevens hebben de aartsbisschop en hulpbisschop mgr. Hoogenboom persoonlijke gesprekken gevoerd met slachtoffers van seksueel misbruik door medewerkers van het aartsbisdom. Verder zijn er compensatieregelingen getroffen die door onafhankelijke deskundigen worden toegepast.

Helaas is het Aartsbisdom Utrecht ook in 2011 weer geconfronteerd met verschillende klachten wegens seksueel misbruik van minderjarigen door vertegenwoordigers van de Kerk. Het overgrote deel van de aangeklaagden is overleden. Vanzelfsprekend behandelt het Aartsbisdom Utrecht alle misbruikklachten conform de regels van het kerkelijk en burgerlijk (straf)recht en de afspraken die de BC en de KNR hebben gemaakt ter zake van klachtenbehandeling, hulpverlening en financiële genoegdoening. Al de nodige jaren wordt er in het Aartsbisdom Utrecht een gedegen aannameprocedure gehanteerd voor priesterkandidaten en allen die in het pastoraat in onze parochies werkzaam willen zijn. De publicatie van het rapport-Deetman is aanleiding om bestaande gedragsregels opnieuw tegen het licht te houden en zo nodig te optimaliseren.

Personeel en pastorale organisatie

Om de (toekomstige) pastoors te ondersteunen in hun bestuurlijke en pastorale leiding van parochies, zijn deze in het najaar van 2011 uitgenodigd voor een vervolgcursus. Dit keer lag de nadruk op het omgaan met veranderingen en met de toenemende werkdruk onder het thema ‘De stress te lijf’.

Kerkelijke en maatschappelijke ontwikkelingen stellen nieuwe eisen aan het pastorale beleid van een parochie. Om pastorale teams daarin te ondersteunen is in het najaar van 2011 gewerkt aan de voorbereiding van een tweetal toerustingsdagen voor leden van de pastorale teams. Pastorale teams staan niet alleen voor de opgave om de toenemende krimp te organiseren, maar ook om actief te werken aan pastorale vernieuwing. Tot nu toe hebben zij vooral gewerkt langs de lijn van de inmiddels bekende profielen: liturgie, catechese, diaconie en gemeenschapsopbouw. Het lezen van de pastorale beleidsplannen, die voor de samenvoeging van parochies zijn aangereikt, heeft het Aartsbisdom Utrecht op het spoor gezet van een drietal nieuwe lijnen: het traditionele

liturgische en pastorale aanbod dat van een parochie verwacht mag worden, pastorale nabijheid en pastoraal ondernemerschap. Tijdens de toerustingsdagen, die staan gepland voor het voorjaar van 2012, zal dit met de leden van de pastorale teams verder worden uitgewerkt.

In het voorjaar van 2011 is er zowel voor priesters, diakens, en pastoraal werk(st)ers een tweetal bezinningsdagen gehouden. Dit zijn goede inhoudelijke dagen geweest.

Nu de cyclus van tweejarige leergangen voor leden van pastorale teams is afgesloten, maakte een aantal teamleden gebruik van het aanbod om een eenjarige toerusting te volgen op het terrein van liturgie, catechese, diaconie of gemeenschapsopbouw. Deze eenjarige cyclus beslaat in totaal tien dagen, aangevuld met literatuur en een schriftelijke afronding.

Ook gedurende dit kalenderjaar zijn verschillende teams geconfronteerd met een (tijdelijke) onderbezetting van hun team. Het is dan geen eenvoudige opgave om de voortgang van het pastoraat op een goede manier te organiseren. Deze onderbezetting is mede een gevolg van onvoldoende instroom en mobiliteit en van afnemende financiële ruimte van de parochies.

Kostersdag

Op 12 november werd de derde aartsdiocesane kostersdag gehouden. Meer dan 300 kosters uit het hele Aartsbisdom Utrecht hebben deelgenomen en wel verspreid over de drie vicariaten; de bijeenkomst in het vicariaat Deventer werd gehouden in Borne, die van het vicariaat Arnhem in Apeldoorn en die van het vicariaat Utrecht in Abcoude. Na de viering van de H. Eucharistie werden er diverse workshops gehouden, waaronder een over de betekenis, ontwikkeling en opstelling van de kerststal.

Presentie van leden van de bisdomstaf in de parochies

Veelvuldig waren de aartsbisschop, de beide hulpbisschoppen en de vicarissen voor de vieringen van de H. Eucharistie in de parochies, alsook voor ontmoetingen na afloop van de vieringen; het meest vanwege de vormselvieringen – die dankzij leden van de pastorale teams en vrijwilligers goed waren voorbereid en feestelijk verliepen, maar ook voor (parochie)jubilea alsook om de zondagse vieringen en die van kerkelijke hoogtijddagen mede mogelijk te helpen maken.

Bedevaarten

Vorbereitung bisdombedevaart Lourdes 2012

Op 28 maart vond in Dijnseburg de startbijeenkomst plaats voor de bisdombedevaart naar Lourdes in 2012. De aartsbisschop had alle leden van de pastorale teams die in hun pastoraal team aanspreekpunt zijn voor de bisdombedevaart alsook de parochianen die de contactpersoon zijn namens de Vereniging Nationale Bedevaarten (VNB) in de parochie uitgenodigd, alsmede de vicarissen van de vicariaten en de vicariaatscoördinatoren voor de bisdombedevaart en de hoofdcoördinator, de heer G.L.M. Lokate. De bijeenkomst begon met een Vesperviering waarin de aartsbisschop een

speciale kaars van de bisdombedevaart aan de vertegenwoordigers van de pastorale teams en de parochies overhandigde.

Na deze bijeenkomst hebben in de vervolgmaanden velen hard gewerkt om in 2012 met velen vanuit ons aartsbisdom op bedevaart naar Lourdes te kunnen gaan, in het bijzonder ook met kinderen en jongeren. Tijdens de maanden mei en oktober hebben de aartsbisschop, de beide hulpbisschoppen en de vicarissen bijna elke zondagavond een Mariavespers met aanbidding van het H. Sacrament geleid ter voorbereiding op de bisdombedevaart naar Lourdes in 2012.

Bedevaart naar Springprocessie Echternach

Dit jaar reisden enkele tientallen mensen uit het Aartsbisdom Utrecht naar de Springprocessie in het Luxemburgse Echternach. Deze processie vindt jaarlijks plaats op de dinsdag na Pinksteren. In Echternach ligt het graf van de stichter van het aartsbisdom en de patroon van de Nederlandse kerkprovincie: Sint Willibrord. Het aartsbisdom organiseerde deze reis samen met reisorganisatie VNB. Op de heenweg werd tevens de stad Luxemburg bezocht, op de terugweg deden de pelgrims Banneux aan. Aartsbisschop Eijk reisde mee naar Echternach, evenals de hulpbisschoppen mgr. Hoogenboom en mgr. Woorts en vicaris Cornelissen.

St. Willibrordprocessie

De Utrechtse binnenstad was op 11 september het decor van de negende Willibrordprocessie van deze eeuw. Deze processie is een uiting van de dank aan God voor het leven en het missiewerk van St. Willibrord. Onder het motto 'Geloven mag gezien worden' liepen aartsbisschop Eijk, priesters en gelovigen in processie met de relieken van Sint Willibrord en het Evangelieboek naar de St. Catharinakathedraal, waar een plechtige

vespers werd gevierd. Niet alleen vergezeld door de Fanfare Carolanka uit Montfoort, ook voor het eerst door het Sint Gangulphusgilde uit Huissen, dat na afloop van de vesperviering vóór de kathedraal met vendelzwaaien de plechtigheid afsloot.

Jeugd en Jongeren, Catechese

Wereldjongerendagen

Het jaar 2011 stond, voor wat betreft het jongerenpastoraat van ons bisdom, geheel in het teken van de Wereldjongerendagen in Madrid. Tijdens Passion, de diocesane jongerenmanifestatie op Palmzondag in Zutphen, werden de jongeren bijgepraat over het eigen reisinitiatief 'Amigos en Cristo' en ingewijd in de Spaanse taal, cultuur en spiritualiteit. Tijdens een voorbereidingsweekend in Schalkhaar werden de deelgroepen gesmeed tot een hecht team om de reis samen te kunnen beleven. In de geest van de WJD werd ook nadrukkelijk gewerkt aan geloofsverdieping. Op 10 augustus vertrokken twee bussen vanuit Utrecht na een eucharistieviering in de

kathedraal, waarna de aartsbisschop een reiszegen uitsprak. Zowel de voorbereidende dagen in het bisdom Zaragoza alsook het programma te Madrid mogen zeer geslaagd worden genoemd.

Dit bleek mede uit de opkomst en de sfeer tijdens een reüniebijeenkomst te Apeldoorn in september. In de praktijk blijven veel deelgroepsleden elkaar ontmoeten en vormen (inter)parochiële jongerengroepen. Ook zijn er levendige contacten via Facebook. Enkelen werken mee aan het tiener- en jongerenprogramma van het bisdom via het jongerenplatform en de verschillende teams die inmiddels ten behoeve van de diverse activiteiten zijn opgericht. Daarnaast hebben er zo'n vijftientig jongeren deelgenomen aan de vormingsweekenden die na de WJD werden georganiseerd in samenwerking met de bisdommen Den Bosch en Haarlem-Amsterdam.

Aan het reisinitiatief van het aartsbisdom hebben een kleine honderd jongeren deelgenomen. Via een particulier initiatief van enkele parochies van het aartsbisdom hebben 55 jongeren deelgenomen. Tenslotte hebben ongeveer 30 jongeren uit het aartsbisdom deelgenomen aan het initiatief van de broeders van Sint Jan. Tussen het reisinitiatief van het aartsbisdom en beide groepen was een goed contact en er waren verschillende vormen van ondersteuning en samenwerking. De diverse groepen hadden een eigen reis naar Spanje. Het initiatief van het aartsbisdom had een voortraject in Zaragoza. Tijdens de laatste week met de Paus in Madrid trokken de groepen samen op.

Kinderkamp / Tienerkamp

Ook het Kinderkamp vond weer plaats van 31 juli t/m 5 augustus te Ermelo. Het thema 'Beestenbende' vormde de aanleiding om aandacht te besteden aan het verhaal over de Ark van Noach en andere bijbelse verhalen waarin dieren voorkomen. Van 17 t/m 23 juli vond het Tienerkamp plaats in Hengelo (Gld.) onder het thema 'Traveling'. Paulus reisde met hen mee middels de verhalen over zijn omzwervingen omwille van Christus en zijn Evangelie. Ieder kamp telde ongeveer dertig deelnemers.

Overige activiteiten op het terrein van vorming en toerusting

Naast de Vormings- en toerustingsprogramma's in de diverse pastorale scholen werd er binnen het landelijke Officium Catecheticum gewerkt aan de uitgave van nieuwe catechetische projecten en Magazines. De diocesane Werkgroep Catechumenaat organiseerde een ontmoeting voor begeleiders van catechumenen. Ook zijn er enkele activiteiten voorbereid die in 2012 zullen worden uitgevoerd, zoals een ontmoetingsdag voor Nieuwe Katholieken en een Impulsdag Parochiecatechese. Deelnemers aan de WJD ontvingen de 'Youcat', een nieuwe catechismus voor jongeren.

Roepingenraad

In het Jaar van de Priester zijn meer dan 600 mensen lid geworden van de aartsdiocesane gebedskring om roepingen. Ze hebben toegezegd te willen bidden om roepingen tot het priesterschap, het diaconaat en het religieuze leven. Om dit gebed om roepingen te ondersteunen werd ook in 2011 een boekje uitgebracht met twaalf gebeden om roepingen, geschreven door verschillende mensen die werkzaam zijn in het pastoraat. De ervaring leert dat het boekje dikwijls wordt gebruikt bij de opening van vergaderingen in de parochie, bij de voorbede of het persoonlijk gebed. De Roepingenraad heeft in de loop van 2011 nagedacht over de roeping tot het permanent diaconaat en manieren om dit ambt onder de aandacht van de gelovigen te brengen. Het plan is om een groep diaken-ambassadeurs te vormen die tot taak hebben het ambt van diaken te promoten, met name in parochies waar men geen diakens kent. Hopelijk zal dit plan in 2012 van start kunnen gaan.

Daarnaast blijft de Roepingenraad naar wegen zoeken om jonge mensen te bereiken en hen het perspectief van een leven als priester voor te houden. Daarbij wordt ook gebruik gemaakt van de sociale media. Zo zal in samenwerking met de Saxion Hogeschool uit Enschede geprobeerd worden een zgn. *roepingen app* voor de *smartphone* te ontwikkelen.

Ariënsinstituut

Het huis van vorming en ontmoeting voor het Aartsbisdom Utrecht, zoals het Ariënsinstituut zichzelf graag ziet, heeft in de loop van 2011 meer en meer gestalte gekregen. Velen weten het huis inmiddels te vinden voor studie, bezinning en ontmoeting. Naast een pleisterplaats voor Utrechtse priesterstudenten is het huis ook een plaats van samenkomst voor hen die zich voorbereiden op een benoeming als pastoraal werk(st)er of geestelijk verzorg(st)er in het pastoraat van ons bisdom. Er werden vele groepen ontvangen die in het kader van hun voorbereiding op het sacrament van het Heilig Vormsel de bisschopsstad bezochten en daarbij de gastvrijheid van het Ariënsinstituut mochten ervaren.

De monumentale Ariënszaal kan ook door groepen worden gehuurd voor studiedagen of lezingen. Daarvan werd veelvuldig gebruik gemaakt. Zo was de zaal het decor voor een tweetal concerten in het kader van het Internationaal Kamermuziek Festival dat gehouden werd in de week na Kerstmis.

De Ariënskring, bestaande uit priesters die hun vorming op het Ariënskonvikt hebben ontvangen, is in 2011 twee keer samen geweest. Voor de vakantie was er een bijeenkomst op het Ariënsinstituut die in het teken stond van het seksueel misbruik in de Rooms-Katholieke Kerk. Na de vakantie werd traditiegetrouw een informele dag georganiseerd, dit keer in de parochie Licht van Christus te Vleuten/De Meern.

Op zaterdag 1 oktober vond de ontmoetingsdag van het Ariënsinstituut plaats. De naam zegt al wat er met deze dag bedoeld wordt: een ontmoeting van allen die op welke wijze dan ook met het Ariënsinstituut verbonden zijn: bisdomstaf, studenten,

beroepskrachten uit het bisdom en leden van de diocesane gebedskring. Tijdens de eucharistieviering mocht mgr. Woorts twee priesterstudenten tot lector aanstellen. De dag werd voorgezet in de Nicolaïkerk met een inhoudelijk programma. Deze ontmoetingsdag belooft een mooie traditie te worden.

Binnentuin van De Tiltenberg

Vogelenzang, zijn in de loop van de afgelopen twee jaar goede contacten gegroeid. De rector van het Ariënsinstituut maakt deel uit van de staf van de Tiltenberg en is regelmatig voor overleg op het seminarie. Hij is zo direct betrokken bij de vorming van de Utrechtse kandidaten. Op 14 mei 2011 werd Karel Donders uit Arnhem tot priester gewijd. Hij studeerde aan de Tiltenberg, maar besloot zich voor het Aartsbisdom Utrecht beschikbaar te stellen.

G.H.B. Bruggink, priester van het Aartsbisdom Utrecht maar werkzaam voor het bisdom Haarlem-Amsterdam, is de nieuwe rector van het seminarie De Tiltenberg. Zijn benoeming werd op 25 oktober 2011 bekend gemaakt tijdens de persconferentie waarbij zijn voorganger mgr. J. Hendriks als nieuwe hulpbisschop van Haarlem-Amsterdam werd gepresenteerd.

De constructieve samenwerking met Bovendonk, centrum voor late roepingen, werd voortgezet en het is verheugend dat daar twee kandidaten voor het Aartsbisdom Utrecht studeren.

Om de ingroei in het eigen bisdom te bevorderen werden er door het Ariënsinstituut bijeenkomsten voor alle priesterstudenten georganiseerd. Voor zover nodig kunnen studenten zo het Aartsbisdom Utrecht en hen die daarin werken beter leren kennen. Een goede gelegenheid was de deelname van vrijwel alle priesterstudenten aan de Wereldjongerendagen in Madrid in de zomer van 2011.

Diakenopleiding

Het jaar 2011 zou wat de diakenopleiding betreft een tussenjaar genoemd kunnen worden. Lopende zaken werden verder voortgezet, nieuwe werden opgezet. Met het Bonifatiusinstituut aan de Tiltenberg werd meegewerkt aan het opzetten van een lijst van startcompetenties en prestatie-indicatoren. Veel werk is besteed aan de stages die in het Aartsbisdom Utrecht plaatsvinden. Samen met de stagecoördinator is hard

Priesteropleiding

Tegen de zomervakantie telde het aartsbisdom Utrecht nog maar 4 priesterkandidaten. Na de vakantie mochten we gelukkig 5 nieuwe studenten begroeten, waarmee het aantal nu op 9 kandidaten komt: 5 van hen studeren op de Tiltenberg, 2 op Bovendonk en 2 anderen volgen een individuele route.

Met de Tiltenberg, het seminarie van het bisdom Haarlem-Amsterdam in

Priesterwijding Karel Donders

gewerkt aan de begeleiding hiervan en aan de supervisie. Ook hierbij was er in zekere zin sprake van een uitproberen en zoeken naar de juiste vorm. Dit zal in de komende tijd zeker doorgaan. Van de twee kandidaten die nu in opleiding zijn, is de een bijna klaar met stage en supervisie, de ander heeft op 12 mei de aanstelling tot lector ontvangen in de kapel van het bisschopshuis aan de Maliebaan. Beide kandidaten hebben een praktische cursus 'diaken in de liturgie' gevolgd bij een docent van de Tiltenberg. Met een nieuwe kandidaat is gesproken en wordt contact gehouden. Voor de werving van nieuwe kandidaten is een digitale flyer gemaakt die verstuurd werd naar de priesters en diakens van het aartsbisdom. Hierop staat een uitnodiging voor een oriëntatiedag op 11 februari 2012 in het Ariënsinstituut. Het is de bedoeling dat dit instituut ook voor de diakenopleiding de ontmoetingsplek wordt binnen het aartsbisdom. Zo nemen kandidaten deel aan het toeleidingsprogramma aldaar.

Toeleiding pastoraal werk(st)ers

Ook in 2011 vond onder auspiciën van de gedelegeerde voor de toeleiding van pastoraal werk(st)ers een toeleidingsprogramma plaats voor hen die in het pastoraat van het Aartsbisdom Utrecht werkzaam willen zijn. In de masterfase van de theologie-opleiding wordt hen een speciaal programma aangeboden dat een meervoudig doel dient. Ten eerste wil het de kandidaten laten kennismaken met het aartsbisdom in al zijn geledingen. Ten tweede wil het de kandidaten binnenleiden in de Kerk en er voor zorgen dat de pastoraal werk(st)ers van de toekomst mensen zijn met een gezonde kerkelijke spiritualiteit. Benadrukt wordt dat alle deelnemers aan de toeleiding een priester als persoonlijk geestelijk leidsman en biechtvader moeten hebben. Ten derde biedt het programma liturgische vorming aan, om de kandidaten kennis te geven van de uitgangspunten van de liturgie van de kerk. Dit jaar stond de muzikale vorming centraal. Tenslotte is de toeleiding een periode waarin de gedelegeerde zich een beeld kan vormen van de geschiktheid van de kandidaat voor het pastoraat in het aartsbisdom, alvorens hem of haar aan de aartsbisschop voor te dragen. In 2011 namen 26 kandidaten deel aan de toeleiding. Van hen werden er 4 benoemd in het pastoraat en 2 namen afscheid van de toeleiding.

Mentoraat en voortgezette vorming

Elke werker in het pastoraat wordt geacht een programma te volgen gedurende de eerste 5 jaren van de benoeming. Het eerste jaar bestaat uit mentoraat, waarbij een ervaren collega over de schouders van de pasbenoemde meekijkt. De volgende vier jaar volgt een programma van ontmoeting en verdieping. In het voorjaar van 2009 kwam het aanbod van voortgezette vorming stil te liggen door de reorganisatie van het aartsbisdom. De rector van het Ariënsinstituut kreeg in het voorjaar van 2011 opdracht om een nieuw programma op te stellen. In september 2011 kon worden gestart met een groep van 15 beginnende priesters en pastoraal werk(st)ers. Er werd een dag aangeboden over de spiritualiteit van de H. Eucharistie aan de hand van schilderijen en andere afbeeldingen en er was een dag over het gebruik van sociale media in het pastoraat.

Diocesane werkgroep Kerk en Jodendom opgericht

Aartsbisschop Eijk heeft eind 2011 een diocesane werkgroep Kerk en Jodendom opgericht. Deze heeft als taak “de relatie tussen Kerk en Jodendom in ons aartsbisdom te helpen verdiepen en te versterken en de kennis over het Jodendom te doen toenemen, in het besef dat onze Heer en Heiland Jezus Christus voortkomt uit het volk Israël

en dat wij veel van onze geloofstradities met het Jodendom delen,” zo staat in het oprichtingsdecreet. Voorzitter van de werkgroep is mgr. drs. H.W. Woorts – hij is binnen de Nederlandse Bisschoppenconferentie bisschop-referent voor de betrekkingen met het Jodendom. De leden van de werkgroep zijn drs. P.B. Ambting, drs. L.R.M. Geurts, drs. P. van der Schoof en drs. F.H.J. Zwarts.

Tenslotte

Het moge duidelijk zijn dat het Aartsbisdom Utrecht in 2011 vele activiteiten heeft voortgezet en daarnaast nieuwe initiatieven is gestart. De structurele aanpassingen van de afgelopen jaren beginnen hun vruchten af te werpen: binnen de organisatie van het bisdom en zeker ook binnen de nieuwe grote parochies. Dit alles was echter nooit mogelijk geweest zonder de toewijding en inzet van vele mensen binnen die parochies die zich vaak op vrijwillige basis inzetten voor de opbouw van de Kerk. Want daar is al dit werk uiteindelijk op gericht: de verkondiging van de Blijde Boodschap aan zoveel mogelijk mensen. Daarmee zal het Aartsbisdom Utrecht ook in 2012 vol inzet doorgaan, zich gesteund wetend door het gebed op voorspraak van de heilige Willibrord, patroon van ons Aartsbisdom Utrecht.

Utrecht, 15 mei 2012

Mgr. mr. drs. Th.C.M. Hoogenboom

Hulpbisschop van Utrecht

Vicararis-generaal